

Охорона культурної спадщини:
анотований бібліографічний список

2021. – Вип. 1. – 11 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Архітектура Львівщини – старе та нове : до 60-річчя відкриття Львівського будинку архітектора у Пороховій вежі XVI ст. : матеріали наук.-практ. конф., 14 листоп. 2019 р., [Львів] / Нац. ун-т "Львів. політехніка" [та ін. ; за ред. В. А. Шуляра]. — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. — 86 с. : іл. *Шифр зберігання в Бібліотеці: A808992 Розглянуто історію та обставини пристосування Порохової вежі для Львівського будинку архітектора, діяльність Львівської обласної організації Національної спілки архітекторів України, а також широке коло питань містобудування, громадської та житлової архітектури, збереження архітектурних пам'яток Львівщини.*

2. Болбас О. М. Механізми організації діяльності держави зі збереження і публічного використання культурних цінностей / О. М. Болбас // Держава та регіони. Серія : Держ. упр. — 2020. — № 1. — С. 38-41. *Вдосконалено механізми організації діяльності держави зі збереження і публічного використання культурних цінностей. Зокрема, розроблено загальну схему державного управління діяльністю з формування фондів і організацій, що забезпечують збереження і публічне використання культурних цінностей, яка передбачає наявність таких складників: розроблення і впровадження державної політики у сфері збереження та використання культурних цінностей; розмежування форм власності на культурні цінності; встановлення порядку і правил організації зберігання, комплектування, обліку, збереження і використання культурних цінностей.*

3. Боснія віддасть ікону, викрадену в Луганську - але не Україні

[Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2021. – 5 січ. – Електрон. дані. Вказано, що глава Президії Боснії і Герцеговини Мілорад Додік на пресконференції 5 січня 2021 року заявив, що поверне українську ікону, викрадену в Луганську, тим, від кого її отримав - але не Україні. М. Додік зазначив, що історія про ікону була сфабрикована в Боснії, і що Україна ніколи не порушувала питання про зникнення ікони. М. Додік повторив попередню заяву свого офісу, мовляв, це “родинна ікона”, яка належала сім'ї з Республіки Сербської. Зазначено, що посольство України заявило, що не отримало ніяких підтверджувальних документів про законність переміщення ікони на територію Боснії і Герцеговини, а також публічно наполягає на поверненні ікони. Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2021/01/5/7279111/>

4. Гал И. На Балканах скандал из-за подаренной Лаврову украинской иконы [Электронный ресурс] / Ирина Гал // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 18 дек. – Электрон. данные. Йдеться про те, що 300-річна українська ікона з Луганська, яку в Боснії і Герцеговині (БіГ) подарували російському міністру закордонних справ Сергію Лаврову, стала причиною міжнародного скандалу. Як повідомило «Радіо Свобода», посольство України в БіГ направило ноту в місцеве МЗС із проханням надати докладну інформацію про те, чому ікону подарували Лаврову і як взагалі вона з'явилася в країні. Указано, що цінний подарунок російському міністру, який відвідував БіГ, вручив голова президії Боснії і Герцеговини, сербський представник Мілорад Додік. При цьому, як стверджують мас-медіа, на історичній цінності видно воскову печатку, яка свідчить, що ікона належить Україні.

Текст: <https://ukraine.fakty.ua/363584-na-balkanah-skandal-iz-za-podarennoj-lavrovu-ukrainskoj-ikony>

5. Горелов С. К скандалу с подаренной Лаврову украинской иконой может быть причастен российский олигарх [Электронный ресурс] / Сергей Горелов // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2020. – 23 дек. — Электрон. данные. Як

повідомив ресурс "BBC News Україна", до міжнародного скандалу що спалахнув через ікону, подаровану главою республіки Боснія і Герцеговина Милорадом Додіком главі МЗС РФ Сергію Лаврову, може бути причетний російський мільярдер Костянтин Малофєєв. Так, боснійський сайт "Istraga" опублікував статтю «Костянтин Малофєєв, олігарх, який любить ікони, Мілорада Додіка й українських сепаратистів». Автор зазначив, що російський олігарх мав відношення до бойовиків Донбасу, які могли викрасти ікону. Автор статті вказав, що К. Малофєєв є колекціонером ікон, деякі з них він дарував людям по всьому світу. Він неодноразово зустрічався і з М. Додіком. Так, у 2014 році олігарх разом із учасником боїв на Донбасі Миколою Дьяконовим прилітав в аеропорт у Боснію і Герцеговину. Указано, що в МЗС РФ заявили, що повернули Боснії і Герцеговині подаровану Додіком ікону. Текст: <https://world.fakty.ua/364108-k-skandalu-s-podarennoj-lavrovu-ukrainskoj-ikonoj-mozhet-byt-prichasten-rossijskij-oligarh>

6. Горелов С. «Панночка из секты»: Яременко обрушился на Геращенко из-за скандала с Софией Киевской [Електронний ресурс] / Сергей Горелов // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2020. – 25 дек. – Електрон. дані. Йдеться про те, що народний депутат України Богдан Яременко розкритикував народну депутатку Ірину Геращенко за випад із приводу текстових послань, що проєктуються на дзвіницю Софії Київської. Пост, присвячений цьому скандалу, він опублікував у своєму Facebook. Навіть зупинка проєкту з трансляції привітань на дзвіниці Софії Київської не втримала політиків від палких суперечок. Так, Ірина Геращенко у своєму Facebook назвала шоу «Вульгарність у гіршому прояві». За словами Б. Яременка, лазерне шоу стало «творчим розвитком традицій Русі». Текст: <https://politics.fakty.ua/364215-pannochka-iz-sekty-yaremenko-obrushilsya-na-geracshenko-iz-za-skandala-s-sofiey-kievskoj>

7. Епіфаній засудив передачу Лаврову старовинної української ікони з Луганська [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 18 груд. – Електрон. дані. Йдеться про інтерв'ю «Радіо свобода»

Предстоятеля Православної церкви України (ПЦУ) митрополита Епіфанія, який прокоментував передачу главі МЗС Росії Сергієві Лаврову представниками Сербії старовинної української ікони з окупованого Луганська. Митрополит Київський і всієї України назвав це "політичним жестом" Сербії в бік Росії. За його словами, кожен народ повинен поважати інші народи й не робити таких вчинків. Посольство України в Боснії і Герцеговині направило ноту до Міністерства закордонних справ в Сараєві з вимогою невідкладно й однозначно з'ясувати, яким чином позолочена ікона з Луганська опинилася у країні. Текст :

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/152911/>

8. Єгорова З. Слобожанське диво [Електронний ресурс] / Зоя Єгорова // *Голос України*. – 2021. – 6 січ. (№ 2). – Електрон. дані. *Йдеться про "Співочі тераси" - архітектурну пам'ятку кінця XIX століття в селі Городнє Краснокутського району Харківщини. Зазначено, що історичну цінність має і саме село Городнє - територія, на якій воно нині розташоване, була заселена ще в першій половині I тисячоліття до н. е., про що свідчить велике городище скіфського часу.* Текст:

<http://www.golos.com.ua/article/340448>

9. Єрмоленко А. М. Спадщина Г. С. Сковороди і сучасність (до 300-річчя від дня народження) / А. М. Єрмоленко // *Вісн. НАН України*. — 2020. — № 4. — С. 68-72. *Висвітлено широке коло проблем, пов'язаних з різними сторонами спадщини Григорія Савича Сковороди, її дослідженням та осмисленням її значення для сучасності. Наголошено, що сьогодні, коли особливої ваги набувають питання української національної ідентичності, українських культурних традицій та інтеграції України в європейський культурний і політичний простір, необхідно активізувати участь наукових установ НАН України в подальшій актуалізації й популяризації спадщини Г. С. Сковороди та його ідей. Це сприятиме формуванню сучасного образу української культури як невід'ємного складника європейської цивілізації та утвердженню міжнародного авторитету вітчизняної гуманітаристики.*

10. Івашко О. Захистити скарби України : на Миколаївщині від грабіжників потерпають археологічні пам'ятки та історичні об'єкти. Що робити? / Олена Івашко // Уряд. кур'єр. – 2021. – 12 січ. (№ 6). – С. 3.
Йдеться про проблему захисту історичних об'єктів та археологічних пам'яток. Зокрема зазначено, що в зв'язку зі злочинними діями так званих "чорних археологів", які розграбували та зруйнували царський скіфський курган "Юрицина могила" на Миколаївщині, Всеукраїнська громадська організація "Спілка археологів України" звернулася з листом до Президента України, міністра внутрішніх справ, Генерального прокурора й міністра культури та інформаційної політики із проханням негайно втрутитися в ситуацію. Наведено коментар доктора історичних наук Андрія Красножона, який наголосив, що грабіжники завдали удару науковій репутації держави на міжнародному рівні, адже "скіфське золото, трипільські та скіфські пам'ятки — те, що виводить українську археологію на світовий рівень". Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zahistiti-skarbi-ukrayini/>

11. Комендант В. Санкции, применяемые государственными органами некоторых европейских государств, за допущение нарушений в области охраны национального культурного наследия / В. Комендант // Актуал. проблеми держ. упр. : зб. наук. пр. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2019. – Вип. 4 (80). – С. 49-54. Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15787-4(80)
Проаналізовано методи застосування санкцій адміністративною владою деяких держав Європи до осіб, які навмисно або ненавмисно наносять збитки, оскверняють або знищують об'єкти національної культурної спадщини. Розглянуто покарання, які застосовують до державних службовців, котрі, у супереч своїм функційним обов'язкам, не вживають потрібних заходів для захисту культурної спадщини, що перебуває під захистом держави, або ж здійснюють дії, спрямовані на його знищення. Вивчено адміністративну та карно-правову нормативні бази, а також інші

національні спеціалізовані закони, які гарантують умови захисту культурної спадщини і покарання осіб, які не дотримуються цих законів. Текст: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2019_4_11

12. Контрабандист вивозив в ОРЛО культурні цінності [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2021. – 4 січ. – Електрон. дані. Подано інформацію, що прикордонники спільно із представниками Державної фіскальної служби (ДФС) запобігли спробі незаконного переміщення до окупованої частини Луганщини ікон та книг, що можуть становити культурну цінність. Повідомлено, що 3 січня 2021 року до контрольного пункту в'їзду - виїзду "Станиця Луганська" прибув 57-річний українець, який прямував до окупованої Брянки. Під час перевірки в його сумці виявили предмети старовини, датовані початком XIX та XX ст. Жодних дозвільних документів від Координаційного центру на переміщення такого роду цінностей у чоловіка не було. Серед виявленого: ікона св. Феодори (1800 р.), книга "Лукрецій о природе вещей" (1913 р.), "Географічний атлас" (1890 р.), "Псалтирь" (1898 р.), ікона Ісуса Христа (рік невідомий), які, можливо, становлять історичну чи іншу культурну цінність та заборонені для переміщення через лінію розмежування. Наразі предмети старовини відправлені на експертизу. Стосовно чоловіка складено адміністративні матеріали. Текст: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/01/4/7278994/>

13. Коцюбівська К. 3D-модельовання при відновленні історико-культурних цінностей / Катерина Коцюбівська, Степан Баранський // Цифрова платформа: інформ. технології в соціокультур. сфері. — 2020. — Т 3, № 1. — С. 59-68. Досліджено можливості інструментів 3D-модельовання в завданнях комп'ютерної реконструкції об'єктів історико-культурної спадщини. Зазначено, що сучасні установи пам'яті, місця, де зберігаються історико-культурні цінності, залишилися найменш залучені в глобальній цифровізації. Тому оцифрування культурної спадщини є актуальною проблемою сьогодення, адже за допомогою цифрових технологій можна не тільки створити електронні копії наявних музейних

цінностей, а й створити тривимірну модель утрачених історико-культурних цінностей.

14. Луговая Ю. Из-за подаренной Лаврову украинской иконы завели уголовное дело [Электронный ресурс] / Юлия Луговая // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 18 дек. – Электрон. данные. *Йдеться про те, що прокуратура Боснії і Герцеговини порушила справу після того, як виявилось, що глава республіки Мілорад Додік 14 грудня подарував міністру закордонних справ РФ Сергію Лаврову українську золоту ікону. Обставини з'ясовуватиме спеціально створена слідча група. Нагадано, що на історичній цінності, привезеній з українського Луганська, чітко видно воскову печатку, яка свідчить, що ікона належить Україні. Зауважено, що долю луганської ікони можуть повторити десятки церковних пам'яток із Кафедрального собору святих рівноапостольних князів Володимира і Ольги у Сімферополі, який було вирішено ліквідувати за рішенням «суду» окупантів. Текст: <https://world.fakty.ua/363704-iz-za-podarennoj-lavrovu-ukrainskoj-ikony-zaveli-ugolovnoe-delo>*

15. Охрименко О. Из Украины пытались тайно вывезти уникальную скрипку Страдивари [Электронный ресурс] / Ольга Охрименко // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2020. – 23 дек. — Электрон. данные. *Йдеться про те, що з України намагалися вивезти унікальну скрипку Stradivarius, виготовлену в 1687 році. Як повідомили прикордонники, цінний музичний інструмент виявлено в іноземця, який виїжджав з України в Румунію, і передано на експертизу. Зазначено, що наразі з'ясовується, яким чином скрипка Страдіварі могла опинитися в Україні. Зауважено, що раніше схожий інструмент був вилучений прикордонниками на КПП «Мар'їнка»: скрипку роботи великого італійського майстра намагалися вивезти на окуповану територію. Тоді правоохоронці не виключали, що інструмент Страдіварі могли викрасти із приватної або музейної колекції і готували до перепродажу. Текст: <https://crime.fakty.ua/364084-iz-ukrainy-pytalis-tajno-vyvezti-unikalnuyu-skripku-stradivari>*

16. Охрименко О. Мишленовские эксперты извинились перед Украиной за "русский" борщ [Электронный ресурс] / Ольга Охрименко // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2020. – 23 дек. — Электрон. данные. *Йдеться про те, що популяризація українського борщу і внесення борщової традиції у список культурної спадщини вже принесли перші плоди. Автори всесвітньо відомого ресторанного путівника "Мішлен" прибрави зі свого огляду згадки про борщ як блюдо російської кухні. До того ж, як повідомило посольство України у Франції, група Мішлен прийняла запрошення відвідати Україну і спробувати автентичний український борщ.* Текст: <https://ukraine.fakty.ua/357641-minkult-gotovitsya-obyavit-borcsh-kulturnym-naslediem-ukrainece>

17. Охрименко О. Что за скандал с украинской иконой, подаренной главе МИДа РФ [Электронный ресурс] / Ольга Охрименко // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2020. – 27 дек. — Электрон. данные. *Йдеться про нові факти навколо політичного скандалу, пов'язаного зі старовинною іконою, подарованою представником Боснії і Герцоговини російському главі МЗС Сергію Лаврову. Зазначено, що трьохсотрічна позолочена ікона з ликом святого Миколая Чудотворця вважається вивезеною з окупованого Луганська сербськими добровольцями, які воювали на боці проросійських бойовиків. Указано, що на виробі є сургучна печатка з написом «СРСП. Народний комітет з освіти. Укрнаука. Обласна комісія». Тобто до того, як потрапити у Боснію і Герцеговину, історична цінність перебувала на зберіганні в Україні. Зараз отримано підтвердження, що ікону дійсно вивезли з окупованого Донбасу ще у 2018 році. Наведено подробиці резонансного скандалу. Указано, що український посол у Хорватії Василь Кирилич вважає, що після повернення ікони в Сараєво був би логічним і наступний крок - передача історичної та культурної цінності до Києва. Поки на цю заяву представники Боснії і Герцоговини не відповіли.* Текст: <https://ukraine.fakty.ua/364353-hto-za-skandal-s-ukrainskoj-ikonoj-podarennoj-glave-mida-rf>

18. Розпочали протиаварійні роботи в Кадетському корпусі // Вечір. Полтава. – 2020. – 16 груд. (№ 51). — С. 1. *Йдеться про те, що, за інформацією, ГО "Save Poltava", із грудня в Полтаві розпочали протиаварійні роботи у Петровському Полтавському кадетському корпусі, що є частиною архітектурного ансамблю Круглої площі. Зауважено, що підрядник розпочав роботи з демонтажу аварійних конструкцій. У такий спосіб вони випереджають затверджений графік, адже ці послуги були заплановані лише на початок 2021 року. Наголошено, що замовником протиаварійних робіт у межах реставрації Кадетського корпусу є Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Полтавській області.*

19. Танасійчук М. Копав пісок для тещі й знайшов скарб / Михайло Танасійчук // Газета по-українськи. – 2020. – 30 груд. (№ 53). — С. 9. *Йдеться про те, що в селищі Городниця Новоград-Волинського району на Житомищині 27 серпня 2020 року місцевий 36-річний Сергій Комар дорогою на риболовлю заїхав накопати для тещі піску (вона робила ремонт), але коли став набирати у мішки, то побачив 32 монети, які мали коричневий і зеленуватий відтінки, окислилися. Зазначено, що на монетах зображені князі та їхні знаки – тризуб і двозуб. Із цих монет 27 срібників – часів київського князя Володимира Великого, який правив Руссю з 979р. по 1015 р., а решту виготовили за його племінника Святополка Окаянного у 1015 – 1019-их рр. Археолог Андрій Петраускас знайшов там ще п'ять монет Володимира та одну Святополка. Зауважено, що 38 срібників назвали Городницьким скарбом і відвезли до Житомирського краєзнавчого музею, їх реставрують і виставлять у Новоград-Волинському краєзнавчому музеї.*
Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_kopav-pisok-dlya-teschi-j-znajshov-skarb/1005687

20. У Москві поховали видатного українця – доктора Тараса Дудка [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2021. – 8 січ. – Електрон. дані. Зазначено, що багато часу і зусиль Тарас Дудко

присвятив збереженню пам'яті свого дядька – українського режисера Олександра Довженка. Разом із братом Олександром, також лікарем, він збирав особисті речі і творчі матеріали О. Довженка. Тарас Дудка був фундатором і меценатом незалежного видавництва українців Російської Федерації (РФ) «Провісник: Довженківський літературно-художній науково-популярний і громадсько-політичний альманах». Також був першим заступником голови Московського товариства української культури «Славутич». Зазначено, що Т. Дудко активно виступав проти незаконної анексії Криму, проти гонінь на українські культурні та громадські інституції в Росії – Національний культурний центр на Арбаті, бібліотеку, школу, аматорський український театр «Еней». Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/moskva-ukrajinets-pomer-taras-dudko/31038776.html>

21. Юрченко О. В. Дослідження археологічних пам'яток Переяславщини: історіографія (XIX – початок XXI ст.) / Олександр Юрченко ; [за ред. С. М. Вовкодава] ; Нац. іст.-етногр. заповідник "Переяслав". — Переяслав ; Кам'янець-Подільський : Друкарня "Рута", 2020. — 222 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А809424** Проведено комплексне дослідження історії вивчення старожитностей та археологічних пам'яток Переяславщини впродовж XIX – початку XXI.

22. Ярошенко Г. У центрі Полтави на одну руїну стало більше / Ганна Ярошенко // Вечір. Полтава. – 2020. – 16 груд. (№ 51). — С. 1, 5. *Йдеться про те, що на ранок 9 грудня в центрі Полтави трапилася масштабна пожежа пам'ятки історії та архітектури – колишнього будинку Полтавського дворянського зібрання, що є частиною архітектурного ансамблю Круглої площі. Зауважено, що діяльність ТОВ "Старнайт" в історичній будівлі обросла численними скандалами. Проти спорудження прибудов, які спотворювали фасад пам'ятки, і самочинного виконання робіт з її реконструкції свого часу активно виступала громадськість, а поліція відкрила кримінальне провадження за фактом*

незаконних забудов. Попри кілька судових рішень, які зобов'язували ТОВ "Старнайт" звільнити приміщення, і розірвані міською владою договори, підприємці не поспішали йти на якісь поступки. Зауважено, що 9 грудня на засіданні міської комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій ухвалено рішення встановити по периметру пошкодженої вогнем будівлі огорожу, а також організувати роботу з її охорони. У Полтавській облдержадміністрації повідомили, що нині створюється спеціальна комісія, яка має розробити план ремонту будівлі.

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

15.01. 2021 р.